

et Beggam ad laudem et gloriam generis sui post se reliquit : quarum una Gertrudis, Christo quam sponso carnali malens nubere, sanctæ religionis proposito inserviens, in Nivalensi cœnobio, a sua matre fundato, spiritualem prolem adhuc non desinit Deo gignere. Soror ejus Begga, nupta Ansigiso, sancti Arnulfi Mettensis episcopi filio, regiæ dignitatis decus, quod penitus disperserat per regum Francorum inauditam desidiam, per suam reparavit prosopiam. Ipsa siquidem genuit Pipinum, Pipinus Carolum, qui Tudetes, id est Martellus, est agnominatus, Carolus Pipinum primum regem, Pipinus Carolum, cognomento Magnum, Francorum regem et imperatorem Romanorum, qui eo honoris et potentæ processit, ut nullus de regibus Francorum vel ante eum vel post eum comparari potuerit.

Grimoaldus pro patre suo Pipino constitutus major domus potenter in aula Sigiberti regis principabatur, et domi militiæque regnum viriliter tatabatur. Quia vero Sigibertus rex Grimoaldum majorem domus sibi in omnibus fidelem, morigerum et cooperatorem eatenus erat expertus, filium ejus Childebertum regni Austrasiorum hæredem delegerat, hoc tamen proposito conditionis tenore si ipsum contingeret sine liberis obire. Rex quidem, utpote futurorum nescius, quod tunc sibi videbatur ex temporis convenientia fecit; postea vero filium genuit, quem nomine patris sui Dagobertum vocavit. Et priori testamento ad irritum tracto, hunc natriendum commisit majori domus Grimoaldo, ut ejus potentia contra omnes tutus sublimaretur in Austrasiorum regno. Ipse autem Sigibertus duodecim monasteria in diversis regni sui partibus ædificavit, eisque ex suis redditibus regia liberalitate necessaria suppeditavit : ut illic sub apostolicæ vitæ regula viventes, dum sua meterent carnalia, sibi

A seminarent spiritualia. Inter quæ eminent in nostra vicinia Stabulaus, et Malmundarium, cœnobio infra silvam Ardennam sita, quæ idem rex a se cooperante sibi majore domus Grimoaldo constructa, S. Remaclo Tungrensi episcopo tradit ordinanda. Expletis autem ætatis suæ annis xxxi, regui autem xxviii, anno ab Incarnatione Domini 642 a transitu S. Martini anno ccxliiii, Rex terribilis apud omnes reges terræ, qui aufert spiritum principum, in flore juvenilis ætatis eum acerba morte rapuit de præsentis sæculo nequam, et in cœlesti curia ei contulit veræ dignitatis gloriam. Obiit Kalendis Februarii, et sepultus est in urbe Mettis, quæ regni sui sedes fuerat, in basilica quam ad laudem et gloriam Dei in honore sancti Martini gloriosi confessoris regia liberalitate construxerat, quæ sita est ad radices montis, qui plurimus imminet urbi, adversasque aspectat desuper arces.

O quam multos sæpe ambitio decepit! o quam multos perfidos divina ultio sæpe pessum dedit! Mortuo Sigiberto rege, Grimoaldus major domus Dagobertum filium ejus suæ fidei commendatum, ut Austrasiorum potiretur regno, tonsoravit in clericum, consilio Didonis Pictaviensis episcopi, qui fuit avunculus sancti martyris Leodegarii, et per manum ipsius Didonis insontem puerulum in Scotiam direxit exsilio irrevocabili. Filium vero suum Childebertum Austrasiorum regno constituit regem. Franci, ægre ferentes perfidiam Grimoaldi, captum eum destinant Parisius ad judicium regis Clodovei, qui fuit frater Sigiberti. Quem Clodoveus vinculatum carceri mancipavit, et crudeliter, ut dignus erat, usque ad mortem tormentavit. Austrasii Hildricum filium Clodovei assumunt, et in regno Austrasiorum, quod Sigibertus patruus ejus tenuerat, regem constituunt. Hic est Hildricus rex, ad cujus tempus fuit sanctus Lambertus martyr et episcopus. . .

VITA S. MACLOVII SIVE MACHUTII

EPISCOPI ET CONFESSORIS

AUCTORE SIGEBERTO GEMBLACENSI

(Apud Surium, *Acta Sanctorum*, Nov. die xv.)

EPISTOLA AUCTORIS.

AD THIETMARUM ABBATEM GEMBLACENSEM.

Vita piissimi confessoris Christi Maclovii, qui etiam Machutes dictus est, diligenter, quantum ad veritatem historiæ, antiquorum stylo erat exarata : sed quia minus ordinate digesta, minus composite descripta, ad hæc barbarismis et solæcismis nimis erat confusa, longo oblivionis et negligentie situ adeo latebat obducta, ut quasi nullius auribus digna, jam ab hominum recesserit memoria. Sed, conside-

D rato quia non omnino perdit æstimationem pretii pretiosum metallum, quamvis jaceat rudere terræ infossum, vel scabredine rubigenis decoloratum : placuit, venerabilis Pater Tietmare, tuæ paternitati, ut juberis meæ pusillitati, ut, inspecto historiæ textu, et pro posse eraso vitiorum contractu, meliorarem illam quantulocunque sermonis cultu. Ego qui jussioni contravenire non debui, opus injunctum exsecutus sum, non quidem ut volui, sed quomodo pro ingenii tenuitate valui. More enim rusticani fa-

bri opus injunctum aggressus sum : qui follibus sufflando, et malleis tundendo, elicit scoriam de rudi massa pretiosi metalli, ut paratior reddatur operosi artificis manus, ostendendo aliis splendorem materiei : ut, si quis velit exercere vim sui artificii, inveniat materiam paratam suo usui. Ergo quod facile factu videtur, faciam, nimirum ut superflua demam, vitiosa corrigam, confusa ordini reddam : a veritate tamen historiae nullo modo recedam, ut nihile novi fecisse videar, cum vetus tantum limando et fricando renovasse videar.

PROLOGUS.

Præconia sanctorum, quæ vane sunt in oculis Domini pretiosa, nullatenus sunt reticenda, verum omni memoriae tradenda. Nihilominus credendum est, omnipotentis Dei virtute facta esse sanctorum miracula pro felici eorum vita, prius cordibus eorum cœlesti munificentia indita. Ergo primum indaganda est amicorum Christi vita, ut, dum eam studemus imitari, proficiat nobis virtutes eorum mirari. Siquidem nihil nos juvat stupere miracula, sine felicitis vitæ imitatione proficua. Jam nunc beati viri vita ad medium deducatur, ut, dum ejus merita recolendo ad ejus imitationem animamur, intercessionis gratiam in opportunitatibus habere mereamur.

CAPUT PRIMUM

Sanctus igitur Maclovius nobilitate parentum apud homines sæculi inter suos non mediocriter inelytus, citra oram Britannici maris fuit editus. Pater ejus, Guent nomine, comes fuit, qui urbis Gimicastrum vocatæ, conditor exstitit. Matrem ipsius Darual appellatam accepimus. Et quia in omni rerum eventu nunquam abest Dei dispensatio, patuit etiam in hujus sancti viri nativitate exordio. Natus est enim in die sancto, quo omnis mundus Paschalis solemnitatis celebrabat gaudia : ut in die, quam fecit Dominus ut exsulemus et lætemur in ea, etiam hoc gaudii mortalibus adderet divinæ pietatis gratia. In hujus quippe articulo diei nati sunt in ipsa vicinia etiam alii triginta tres pueri. Quod quia creditum est dispensativa Dei ordinatione factum, placuit parentibus omnium, ut qui nascendo sortiti fuerant unius contemporaneitatis exordium, unum in Christo tenerent vivendi contubernium. Nam omnes simul cum S. Maclovio scholaribus studiis eruditi, omnes simul divinæ servituti sunt mancipati.

CAPUT II.

Bonæ itaque indolis puero electo a Deo ab beatitudinis opera exsequenda, jam tunc divinitus inspirabatur, quod ait sancta Scriptura : « Ex studiis suis cognoscitur puer, si munda sint opera ejus Prov. xx) ; » et : « Beatus qui portaverit jugum ab adolescentiæ sua (Thren. iii). » Ab ipsis enim infantie annis occupationi secularis vanitatis abrenuntiavit, et libertati divinæ servitutis se sociavit. Qui, ut plenius haberet scientiam doctrinæ et cognitionem Dei, arctius se addixit sanctarum Scripturarum eruditioni : in cujus rei intentione otiositas,

A quæ inimica est animæ, reprimitur : in cujus meditatione Deus agnoscitur, in cujus executione vita æterna acquiritur. Appetebat scientiam quæ per charitatis humilitatem ædificat : refugiebat illam quæ per vanitatis elationem inflat. Incipiens etiam corpus suum castigare, et illud in servitutem spiritus redigere (I Cor. viii), assuescebat simplici victu et vestitu contentus esse, vilipendens corporis frigora, indignum ducens distendi ciborum copia, ne aliquo modo dominaretur animæ suæ per indulgentiam corporalis necessitatis carnis petulantia. Ideo, exceptis his quæ expectabat simplex necessitas naturæ, reliqua omnia expendebat in opera elemosynæ.

CAPUT III.

B Deus ergo, qui servos et prophetas suos aliquando etiam in ipso matris utero novit sanctificare (Jer. i), non distulit servum suum in primæva ætate sua virtutibus et signis mirificare (Luc. i), qui jam in ipsa infantilis ætatis simplicitate non destitit per bonam intentionem seipsum ad serviendum Deo præparare. Dum quodam die cum cœvis sibi pueris ludendi gratia processisset ad litus maris, aliis in otioso ludendi negotio intentis, hic humi reclinato capite, somno cœpit indulgere. Cum subito inundando redeuntis maris æstu adveniente, quod secundum lunæ cursum in mari Britannicæ fieri est solemne, reliqui pueri fuga consulunt vitæ suæ, illum dormientem in tanto periculo non occurrentes excitare. Sed puero ad salutem multorum nato, non longe absuit [abstulit] Dei protectio, procurata magno rerum miraculo. Nam, cum undique aquæ circumfluerent, et undæ undis supervenientes cum fervore tumendo circumstrepent, et tamen circumducto undique circulo, locum in quo puer jacebat attingere non auderent, omnipotentia Dei fecit illic insulam excrescere, quæ usque ad summum æquoris porrecta sui altitudine, futurum Christi antistitem eruit a mortis discrimine. Tam vero inopinato in oculis omnium apparente miraculo, opera parentum suorum citius procurato navigio, eductus est placitus Deo puer de maris periculo. Ne autem unquam a memoria excideret hujus facti novitas, et ut per hoc magis claresceret beati viri sanctitas, eadem insulam usque in hodiernum diem permanere fecit Divinitas, et, ut credimus, usque in finem hanc pro testimonio habebit posteritas.

CAPUT IV.

Post, sanctus Maclovius de adulta infantia transiens in pueritiam, quanto ampliore divinæ inspirationis cum cremento ætatis hauriebat gratiam, tanto avidius atque instantius cor suum præparabat ad appetendam angelicæ vitæ sanctimoniam. Sciensque ex ore Domini, beatitudinem videndi Deum promissam esse mundis corde (Matth. v), ab ipsis pueritiæ rudimentis se devovit operibus munditiæ. Volens enim placere Deo corpore et spiritu, eligit omnem ætatem suam agere in virginitatis cœlibatu. Sicut enim testa recens, quo semel est imbuta, diu

servat odorem : ita et ei utile visum est. rude vas corporis sui aptare quamprimum ad sanctificationem et honorem, ne corrumperetur per carnalis desiderii passionem. Quod ut liberius et perfectius posset exsequi, per parentum devotionem et propriam voluntatem assumpsit habitum ordinis monastici. Ubi positus sub regularis disciplinæ custodia, quam strenuum et promptum se exhibuerit præ cæteris in obedientia, saltē ex hoc probari poterit, quod invidia cœqualium suorum carere non potuit : quæ semper ex aliorum profectu et gloria nascens, in se ipsa contabescit. Patiebatur enim inter cœvos suos, quod Joseph olim passus est inter fratres suos. Joseph polymita tunica a patre donatus (*Gen. xxxvii*), et ab eo plus cunctis fratribus amatus, quia fratrum vitia carpebat, invidiam sibi conflagerat. Hic etiam, quia talarem perfectionis tunicam, et virtutum colore variatam a Deo meruit, æqualium suorum invidiam effugere non potuit. Mos est ordinis illius, pueros ferre hebdomadatim lucernam cum luce ante pedagogum suum, quando nocturno tempore intrant vel exeunt oratorium. Adveniente ergo hebdomada felici pueri, compares ejus exstinxerunt ignem, quod debebat lucerna accendi : optantes, ut saltem pro hac offensa sufferret verbera magistri. Quid ageret simplicitas pueri? Ad officinam, ubi ex annonis aqua infusis atque decoctis conficiebatur cerevisia, cucurrit, et ignem sibi dari a ministro petiit. Sed nec in crudo rusticæ pectore diabolicæ invidiæ malitia defuit. Aspernatus enim supplicis pueri humilitatem, negavit porrigere ignis fomitem. Ille angustiatus præ timore magistri, prunas a camino ardentes imposuit vesti, et ad lucernam accendendam recurrebat gressu celeri. Sed inveniens eam jam accensam divinitus, prunas excussit vestibus, quæ tamen illasæ omnibus apparuerunt. Pædagogus geminato miraculo stupefactus, alumni se provoluit genibus. Et deinceps debitæ venerationi habitus, cum omnes anteiret gloria, tamen charus erat omnibus.

CAPUT V.

Vir sanctus, quia Christi sacerdos erat futurus, et caput et caudam hostiæ in sacrificium Dei offerri debere sciebat, de die in diem de virtute in virtutem proficiebat, et per scalam honorum operum gradatim ad summum perfectionis scandere laborabat. Quidquid enim in tenera ætate Deo fideliter vovit, id opportuno tempore sinceriter solvit. Ante omnia castitatis puritati operam dedit, sciens quia nisi sincerum vas fuerit, quodcumque infunditur, accessit. Habens ergo præcinctos lumbos hac virtute castitatis, etiam lucernam ardentem tenebat in manibus suis, cum per bona opera lucis exempla monstrabat proximis. Ita fideliter et prudenter geminans a Deo sibi credita talenta intellectus et operationis (*Luc. xii*), quoscunque potuit verbo et exemplo allicere ad propositum sanctæ conversationis, participes et socios sibi conscivit ad scandendum iter perfectionis. Jam vero quam ei frugalitas amica fuerit, quam ei parcimonia placuerit, quomodo utrinque

A reducto fune temperantiæ, semper mediam virtutum viam in omnibus tenuerit, satis ex hoc patuit, quia ad summum sanctimoniam culmen feliciter pervenit. Cujus vitæ rectitudine omnis populus ad meliorationem morum non parum directus, et miraculorum ejus gloria nimis jucundatus, promoveri eum fecit ad ordinem episcopatus, ut uberius sanctificari ejus benedictionibus mererentur.

CAPUT VI.

Fama, quæ facta et infecta solet loqui, referendat esse quamdam insulam in mari, quæ, præter cætera felicitatis suæ commoda, quibus præ cæteris terris et insulis celebratur abundare, hoc miraculo dignum dicebatur habere insigne, quod cœli cives in ea ferebantur habitare. Super hoc si rei consideretur veritas, ex eo illis insulanis hæc vivendi imputabatur felicitas, qui apud eos in nullo exorbitabat moralis rectitudinis probitas, imo in omnibus potenter regnabat naturalis legis sanctitas. Delectatus ergo vir beatus tam favorabili nuntio, totus ad requirendam tam laudabilem insulam animo ferebatur. Quia enim ejus conversatio jam in cœlis erat, et eum inter mundi scandala commorantem, injustitiæ humanæ multiplicitas offendebat, saltem illic vitam desiderabat agere, ubi justitiæ vestigia remansisse audiebat. Ad hoc eum etiam magistri sui et abbatis Brandani exemplum animabat, cujus tota intentio ad felicem insulam quærendam non minus flagrabat : quippe qui hujus novæ peregrinationis incensor existebat et auctor, ut scriptura vitæ ejus demonstrat. Quam si quis desiderat legere, quid de ea æstimare debeat, sapientium ediscat iudicio. Posthabentes igitur dulcem patriæ amorem, assumunt incertum optatæ peregrinationis laborem. Hanc viam insistere, utrum persuaserit sola quærendæ felicitatis habitacionis voluntas, an aliqua ex parte subreperit animis eorum humanæ curiositatis voluptas, non habet discutere nostra temeritas. Hanc tamen viam Deo non displicuisse, per hoc satis intelligimus, quia etiam hoc peregrinationis tempore hunc servum suum non destitit miris decorare miraculis.

CAPUT VII.

D Paschalis solemnitatis mundus agebat lætitiā, quando solet sancta Ecclesia celebrius recolere nostræ redemptionis memoriam, quæ his diebus completa est per passionem et resurrectionem Dominicam. Cum cæteri inde se agerent festivius, S. Maclovius se agebat devotius, vacans psalmis, hymnis et orationibus, utpote qui debebat Deum interpellare non solum pro suis, sed etiam pro populi excessibus. Volens ergo celebrare solemnia missarum, cum non haberet locum ad id idoneum (quippe qui circumferens visum, quantum permittebat horizon nihil videbat, nisi superius cœlum, et inferius liquorem aquarum) toto corde conversus ad Deum, orabat obnixius ab eo offerri sibi locum aptum. Exaudibilis auris Dei omnipotentis affluit præsto orationi utilia petentis : et qui olim perilli-

tanti Jonæ certum ad salvationem ejus præparavit (Jonæ 11), hic etiam modo balænam præsto adesse fecit. Cui tanta corporis vastitas erat, ut rupes esse ab hominibus putaretur: porro eam tanta substraverat immobilitas, ut insula stabilis esse crederetur. Sacramentorum ergo ordine a sacerdote solemniter celebrato, et viatico Dominicæ Eucharistiæ omnibus devote distributo, quo unico inter omnes utriusque hominis adversitates munirentur subsidio, soluto alacriter navis retinaculo, reddunt se suscepto navigandi proposito. Porro in comitatu illo erant homines numero ferme centum octoginta. Cum ergo jam altum tenerent, velificante fide securi, tunc demum reducto visu, intellexere de quanto periculo eos eruerit misericors potentia Domini, qui balænam pro insula paraverat eis in medio mari, et eam substraverat immobilitate tam stabili, ut nihil eis periculi inculceret. Cui tum posset esse dubium, quod inevitabile omnes incurrissent mortis periculum, si bellua immanissima dedisset corporis sui motum? Unde omnes lætum cantantes celeuma, voces gratiarum actionis unanimiter jactabant ad sidera.

CAPUT VIII.

Magnis majora miracula succedunt, et novitate sui, devotionem fidelium ad laudanda Dei magnalia vehementius accedunt. Cum tantopere pro quærenda illa laudabilis famæ insula laborarent, factum est ut ad aliam insulam, disponente Deo, applicarent: et potiti optata arena, dum pro relevando tædio navigationis perlustrarent singula, offendunt tumulum sepulti hominis, quem fuisse gigantæ molis et proceritatis, prodebat inspecta qualitas corporeæ magnitudinis. Motus ergo vir pius miseratione humanæ compassionis, et insuper animatus vigore supernæ inspirationis, cum fidei magnanimitate et lacrymosa contritione cordis, nomen et virtutem invocat sanctæ Trinitatis, et aperto loculo tumuli, suscitavit eum a mortuis. Qui postquam est redditus pleno vitæ officio, compellat eum sacerdos pio alloquio, sciscitans cum quis esset, unde illuc venisset, ubi modo fuisset, si aliquando Christo credidisset. Respondit ille, se a parentibus suis occisum, ibi tumuli accepisse locum. Porro se infernalibus claustris deputatum, dirum et interminabilem tulisse cruciatum. Et addidit homo Dei: Vobis ergo, quos incredulitas deputavit pœnalis inferni ergastulo, est aliqua fide confessio, est aliqua sanctæ et individue Trinitatis cognitio? Et ille: Plane, inquit, nobis sanctæ Trinitatis cognitio est, sed modo eam nosse aut confiteri nihili nobis prodest: imo quia in vita eam nosse nolimus, mortaliter obeat. Ideo precor, ut saltem modo merear renasci baptismi salutari: ut qui hactenus damnatus sui morte æternali, jam nunc possim erui ab interitu infernali. Sanctus Dei, his auditis, ingreditur viam apostolicæ prædicationis, et eum initiatum et catechizatum catholicæ fidei rudimentis, consecravit et regenera-

(967) Dominicum hominem, Christum dicit, quod Augustinus se dixisse dolet. Vide *Retractat.* lib. 1, cap. 119.

A vit baptismi sacramentis, et munivit viatico Domini corporis et sanguinis. Supervixit autem quindecim diebus, et a morte animæ erutus, morti corporali est redditus, et in eodem tumulo repositus, in generali omnium regeneratione resurrecturus cum Christo felicius. Hæc sunt, bone Jesu, mirifica tuæ divinitatis opera: hæc sunt magnifica tuæ promissionis munera, quibus fideliter in te credentes consolatur tua clementia. « Qui credit, inquit, in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, et majora horum faciet (*Joan.* xiv). » Quæ quidem posse fieri per hominem, vix apud homines obtineret fidem, nisi promissum fuisset per Dominicum hominem (967), hæc facienda esse per fidelem hominem.

CAPUT IX.

B Exhausto incassum navigationis labore diutino, postquam nulla spes desideratam insulam inveniendi aspirabat pio eorum desiderio, retractato invicem consilio, deliberaverunt finem facere tam longo postliminio. Jam enim septennium in hac peregrinatione expleverant, et septem Paschalis celebritatis recursus solemnizaverant, et per certum laborem nihil adhuc certi in animo habebant. Reversus ergo vir sanctus ad avitam patriam, reddidit parentibus suis desideratam diutissime sui præsentiam: et quia in terris nequivit invenire optatæ felicitatis insulam, jugem noctu diuque dabat operam, ut in cælis perpetuæ beatitudinis mereretur habere patriam. Deus, qui hominem gratia sua prævenit, ut bonum velit: et subsequitur, ut implere possit, eum voti sui compositum fecit. Cum enim in hoc totus esset, ut jam jamque perfectionis iter arriperet, cum de more interesset Ecclesiastici officii mysterio, audivit evangelium pronuntiari a diacono: « Si quis venit ad me, et non odit patrem et matrem, et uxorem et filios, et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus (*Luc.* xiv); et: « Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus (*ibid.*). » Et rapiens vocem ex ore diaconi, credens hoc consilium sibi in tempore mandatum esse ex ore ipsius Domini, ex ipsa lectionis opportunitate patrem suum convenit, legationem Domini mandati per diaconum sibi missam ei objecit, et licentiam abrenuntiansi sibi suisque omnibus, ab eo humiliter petiit, seque trans mare peregrinationem pro Christo velle suscipere prædixit. Pater diligens filium nimis carnali affectione, quem gaudebat rediisse de tam longinqua peregrinatione, voluit bonæ ejus voluntati contraire. Et, præcurrens ad maris littus, amotis usquequaque navibus, interdixit potenter nautis omnibus, ne quis eorum filio suo facultatem transfretandi præstaret aliquatenus. Sed vir apostolicæ vitæ, sciens Dominum præcepisse: « Si dextera manus, vel pes, vel oculus scandalizat te, erue eum, et projice abs te (*Matth.* xviii): » maluit solus ad vitam ingredi, quam cum parentibus suis perniciose dilectis, in

gehenna mitti. Omnem ergo carnalis necessitudinis affectionem postponens Christi amori, abrenuntiavit patri, abrenuntiavit paternæ facultati, abrenuntiavit etenim sibi, ut nudus et expeditus sequeretur discipulus vestigia magistri.

CAPUT X.

Ascitis itaque omnibus, qui secum tenebant positum monastici ordinis, allegato quoque magistro suo Brendano abbate, socio prioris peregrinationis, venit ad littus maris. Ubi amotis navibus et nautis omnibus, juxta interdictum patris sui, cum nulla suppeteret via transfretandi, recolebat illud Psalmistæ: « Bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine (*Psal. cxvii.*) » Cumque cor ad Deum solum suspenderet, ecce navim vacuum hominibus præsto adesse videt, quam Christus ipse regebat: vir tamen sanetus puerum eum esse credebatur. Qui puer mox illum ad navigandum invitavit, et quorsum iter vellet dirigere, eum interrogavit. Respondit ille, quo voluntas Domini iter suum vellet dirigere, eo se libenter sequi velle. Adjecit puer: In sinu hujus sali est quædam insula, quam habitat vir satis probatus in monastica vita. Hic Aaron vocatur: a quo etiam locus insula Aaronis cognominatur. Ad hunc te dirigam, et te ab eo officiosissime excipi, et humane tractari faciam. Hac vice sermonum intellexit tandem vir Dei, puerum cui colloquebatur, illum esse, quem invocaverat, Deum. Cumque acceleraret provolvi loquentis genibus, dicto citius evanuit ex oculis ipsius.

CAPUT XI.

Igitur felicioris navigationis viam aggressus, prosperis ventis et recto tenore cursus ad insulam Aaronis est directus, et juxta promissum Domini, officiosa humanitate a famulo Dei est exceptus. Ibi cum sancto sancte vivebat, et cum innocente innocenter agebat, et factus alter alterius speculum, si quid in semetipsis videbant esse corrigendum, aut adijciendum, charitativa æmulatione meliorabat alter per alterum. Ibi ergo mundi hujus peregrinus permansit aliquantulum temporis, donec placuit divinæ omnipotentiae, etiam in hoc sæculo, ei reddere mercedem laboris, in futuro servans ei plenitudinem remunerationis.

CAPUT XII.

Jam fama nomen ejus celebre fecerat ubique, jam omni populo erat in ore, quod peregrinus ille miraculorum polleret potestate, et supra homines doctrinæ afflueret ubertate. Jam omnis populus in ejus declinaverat amorem, eo quod videret in eo esse et pii patris affectionem, et facundi doctoris auctoritatem. Quocirca cooperante sibi divina gratia, fecerunt eum inthronizari in episcopali cathedra, in urbe quæ vocatur Aletha, quæ non longe aberat ab Aaronis insula. Hanc urbem fluvius, nomine Rinctus, ex uno latere, ex altero alluebat mare. Illis in partibus adhuc daemonum squalebat spurcicia, et jam passim Evangelii regnante gratia, ibi restiterant idololatriæ vestigia. Accinctus itaque vir

A Dei gladio verbi Dei ostendit quam fidelis esset suo regi pro ejus amore aggressus debellare regnum diaboli: nec ante destitit, quam infidelium corda, virtutum mirificentia, et doctrinæ affluentia ad credendum inflexit, et a regno diaboli abactos Christi jugo subjecit. In hac vicinia sanctus Samson manebat, qui beati Maclovi consanguineus erat. Hic in territorio urbis, in qua episcopatum administrabat, non mediocriter laborem impendebat, ut de regno Domini sui exturbaret paganismum, et ad laudem Dei ampliaret Christianismum. Sic in regione illa per fortes milites Christi, diminuta est adversæ partis potentia, et dilatata est longe lateque Christianitatis magnificentia.

CAPUT XIII.

B Vigiliam Paschæ Christianus populus celebrabat, et in celebrandis missæ mysteriis sacerdos intentus erat. Et ecce tristes defuncti exhibentur exsequiæ, et animos audientium ad compatiendum movent plangentium lacrymæ. Plus cunctis movetur et ipse sacerdos, qui totus erat in misericordia, et præstolari jubet, dum finiatur missa. Circumstante frequentia populi, monet omnes appellare clementiam Domini: ut, qui dominatur morti et vitæ, dignaretur per membra rigentia vitalem animæ calorem refundere. Nec longum fuit; et qui dixit: « Omnia possible sunt credenti (*Marc. ix.*) » devotioni fidelium adfuit: resurgit mortuus, et horrorem incutit omnibus, et palam fecit omnino Deum favere fideliter petentibus. Ut vivus astitit, poculum vini sibi porrigi petiit. Quid sanctus vir faceret? Vinum quod sitiienti porrigeret, non habebat: aquæ poculum, quod porrigebat, tangere sitiens nolebat. Iterum confortatus in fide, recurrit ad fontem misericordiæ, petens, ut qui orationi fidelium impenderat majus, dignaretur impendere et id, quod erat minus. Mox habens ad manum vas marmoreum, levata manu illud benedicens, vertit in vas vitreum: et infundens vasi aquam per virtutem sanctæ benedictionis mutavit et illam in vini naturam. Sicque in vase vitreo porrigens homini redivo novi vini poculum, non minimum divinæ pietatis ostendit omnibus miraculum. O vere pium et magnificentium cultorem sanctæ Trinitatis, quem secundum fidem D cordis sui in una die divina virtus tribus illustravit miraculis, dum in nomine et virtute sanctæ Trinitatis suscitavit mortuum, et ex marmore vitrum, et ex aqua fecit vinum. Itaque quem alienis manibus carruca ad sepeliendum illuc advexit, ipse eam ketus domum reduxit, et quoad vixit, idoneus suæ resurrectionis testis exstitit.

CAPUT XIV.

Vir sæpe nominatus, in quo fides per bona vivebat opera, in parvis quidem rebus non parva dedit miracula, ut per eum in omnibus Christi cresceret gloria. Dum aliquando Britannicam circumiret regionem, ut in agro Dominicæ culturæ semen divini verbi sereret, offendit subulcum in agro, quem torquebat magna tristitiæ amaritudo. Custodiens enim

gregem porcorum, suem avide et importune vastantem segetes, dum nititur arcere a damno vicinorum, occiderat eam per incautum lapidis ictum. Pro hac offensa dominum suum timebat, cujus iram ob hoc maxime exasperari credebat, quod septem nati oberrantes, solito circa ubera defunctæ matris lac elicere volebant, sed nullam vitæ alimoniam in præmortuo corpore invenire poterant. Maclovius, quem sibi totum vindicaverat pietas, non potuit sine lacrymis videre subulci lacrymas : et fusa oratione ad Deum, auri defunctæ suis imposuit baculum suum : et resuscitata ea ad solum tactum, mœrenti reddidit gaudium. Subulcus rem ad dominum retulit, et præconia servi Dei per ora omnium diffudit. Dominus ascenso equo, ore ad os gratias egit sancto virò, et villam unam contulit ecclesiæ, ad usus servorum Dei sub eo.

CAPUT XV.

Gessit et aliud quiddam simile, vel pro solo pietatis intuitu sætis prædicabile. Imitatus Paulum apostolum (*Act. xx*), cui manus suæ operando supplebant, si quid sibi deerat : et ipsi labore manuum suarum intendebat, quando ab evangelizandi officio vacabat. Cum quadam die in putanda vinea laboraret cum fratribus, depositam cappam reposuit in abdito, ut operari posset expeditius. Finito opere, cum cappam vellet recipere, aviculam quam vulgo bitrionem vocant, invenit super eam ovum posuisse. Qui sciens nec aviculis deesse Dei providentiam, quippe quarum nulla sine Patre Deo cadit super terram (*Matth. x*), dimisit ibidem cappam donec fotis ovibus, pullos tempore excluderet avicula. In qua re et illud mirabile fuit, quod quanto tempore illic cappa jacuit, nulla pluvia illam violavit. Quod quicumque audierunt, in Deo virtutem cum gratiarum actione magnificaverunt, in homine Dei pietatem laudaverunt.

CAPUT XVI.

In pago urbis Alethæ, in qua antistabat Maclovius venerabilis, filiam habebat vir quidam prænobilis, quam miserabiliter vexabat diabolicæ infestationis passio intolerabilis. Omnes enim se contingentes atrectabat morsibus, nec ipsis parcebat parentibus. Nec comprimi aut sedari poterat hujus malæ valetudinis vehementia, nisi ferreis catenis arctaretur tam immanis insania. Pater, cujus animo, filia ægrotante, nihil poterat esse jucundum, ad medendum filiæ suæ felicem invitat Maclovium, quem olim audierat in curationum efficacia esse gloriosum. Nec differt ille misericordiam, sed credens quia facile est Deo præstare fideliter petenti medelam, pergit ad puellam : et volens diabolicæ malitiæ comprimere dolum, sudarium suum projecit in furentis puellæ collum. Tunc vero potuisses audire horribiles voces dæmonum, servo Dei in hæc verba exprobrantium : « O transmarine incola, non potuit te sustinere patria tua, qui venisti huc quærere aliena, et nos expellere de regione nostra. » Discipulus Christi, vilipendens hæc inimici impropria,

et gaudens cum magistro et Domino suo sibi essentialia, cui subdola confessione acclamabant dæmonia : « Quid nobis et tibi, Jesu, Fili Dei vivi? venisti ante tempus perdere nos? » (*Matth. viii*) exemplo Dominicæ increpationis, comprimebat falsitatis vaniloquia. Sciensque hoc dæmonium esse de illo genere, de quo dicitur a Domino : « Hoc genus non potest ejici, nisi in oratione et jejuniis » (*Matth. xvii*) ; fusa super aquam exorcismi oratione, et addita episcopali benedictione potum, dedit puellæ. Per aquæ benedictæ poculum, infusa virtute benedictionis per membra puellæ, diabolica immisionem diu contrita, cecidit in terram puella, quasi mortua. Paulo post resumpto spiritu, surrexit sana et læta, effugato pessimi pervasoris impetu, et lætificavit alios pro integro restauratæ incolumitatis statu. Pater videns satisfactum desideriis suis, pro gratiarum actione ditavit sanctam Ecclesiam Dei prædiis et xenis pretiosis. Quia gloria aut raro, aut nunquam caret invidia, non pertulit diu tantam Maclovii gloriam antiqui hostis versutia : sed ne in regno Christi inualesceret amplius boni militis gratia, suscitavit contra eum hostes armatos dolo injustitiæ, insuper fultos non mediocriter sæculari potentia.

CAPUT XVII.

Hailoch quidam, qui potenter principabatur toti Britanniæ, stimulatus instinctu diabolicæ malitiæ, cepit basilicam destruere, quam beatus Maclovius fundaverat in prædio suæ parochiæ. Vir Dei apud aures principis agebat lacrymis et precibus, ut dignaretur desistere a destructione ecclesiasticæ domus. Sed ille efferatus per conceptam iniquitatis insolentiam, non poterat mitigari vel refrinari per aliquam piæ admonitionis gratiam. Contra hujusmodi sæcularis dominationis potentiam, ad munimen et firmamentum sui, solam Maclovius assumpsit patientiam. Sed qui ad suos fideles loquitur per prophetas : « Qui tangit vos, tangit oculi mei pupillam » (*Zach. ii*) ; et : « Mihi vindictam, et ego retribuam » (*Deut. xxxii*) ; non dimisit inultam pauperum suorum injuriam : et sicut Saulum recalcitrantem percussit tridua cæcitate (*Act. ix*) , ut postea totum mundum illuminaret æterna claritate : percussit et hunc temporali cæcitate, ut per tenebras transitorias liberaretur a peccatorum obscuritate. Extemplo ad cor reversus, et pœnitundine præcordiali compunctus, ad satisfaciendum episcopum cucurrit quantocius, se reum esse protestans amaris fletibus, se merito exæcatum esse confitens lacrymosis questibus. Ille, qui didicerat a magistro summæ bonitatis, etiam inimicis esse benefaciendum, et pro persequentibus et calumniantibus nos esse orandum (*Matth. v*), cito et misericorditer indulisit pœnitenti reatum. Et, providens ei utriusque hominis salutem, aqua benedicta eum perfudit, et oleo sacro oculos ejus perunxit, et ita ei pristinum visum restituit pro admissa tamen temeritate congruum pœnitendi mo-

dum indixit. Dux, videns et animæ et corpori utilem esse suam satisfactionem, ecclesiæ Dei non parvam delegavit terrarum hæreditatem, et copiosam in remanenti contulit benedictionem. Deinde quoad vixit, servum Dei uti patrem filius unico amore dilexit, eique suisque tutor et adjutor opportunus fuit in omnibus.

CAPUT XVIII

Sic antiquus hostis hoc primo congressu victus discessit, sed non defatigatus cessit. Sicut enim olim ipsi Domino congressus (*Matth. iv*), non recessit prima tentatione victus, sed secundo et tertio arma restaurare est ausus : in prima quoque Maclovii victoria non destitit a suis conatibus dux Hailoch, qui se totum humiliter inclinaverat ad Maclovii obsequiam, et pro ejus gratia se totum potenter erexerat ad Ecclesiæ Dei tutelam, postquam ingressus est universæ carnis viam, morte sua locum fecit iniquis opprimendi Ecclesiam. Surrexit enim post eum impia generatio, quæ aversa facie a Deo, descivit penitus a rectitudinis consilio. Hinc nactus opportunitatem diabolus, et talibus utens officialibus, in virum Dei mille insurrexit artibus. Filii itaque Belial Maclovium infestantes execrabili odio, invehebantur in eum hujusmodi convicio : Quis, inquam, hic regno nostro improbus successit advena, qui usquequaque nobis concitat scandala? Quis est iste pellax sycophanta, qui blanditiis suis humana a se alienat pectora? Quis iste est cupidus hæredipeta, qui ex nostris incommodis sua hic comparat commoda? Cum apostolis et apostolorum successoribus nihil in terra sit possidendum, hic sub obtentu paupertatis, velat cupiditatis vitium : et sub prætextu eleemosynarum, avaritiæ exercet emolumentum : sub obtentu longæ orationis, exspoliat domos viduarum. Qui omnia se pro Christo reliquisse mentitur, et omnia se in Christo habere gloriatur, nos et filios nostros exhæredat, et hæreditates nostras sibi avidè captat. Qui sua se non curare simulat, cur aliena dispensat? Nihil ergo nobis magis utile, quam jam jamque nostris fossis rebus consulere et hunc longe a regno nostro exturbare, et hæreditates injustè ecclesiis mancipatas iterum occupare. Siquidem nobis et filiis nostris nihil reliqui fecit, qui sibi omnia nostra usurpavit. Solam spem futurorum nobis pretio omnium rerum nostrarum vendit, quarum usum fructum ipse in presentiarum capit. Sæpe lacescentes sanctum virum tam injuriosis invectionibus, omni genere persecutionis eum exasperant, et homines ejus sævis verberibus tormentant : omni rerum direptione omnino Ecclesiam Dei devastant.

CAPUT XIX.

Quam gravis et intolerabilis hæc persecutio fuerit, ex uno adverti poterit. Pistorem ejus, vocabulo Rimam, injustè comprehensum, indigne cæsum, vimineis vinculis quadrupedem constrictum, ut nullò posset juvari officio membrorum, super ripas maris reliquerunt solum. ut, superveniente æstu

maris, absorberetur in profundum. Abstulerunt etiam equos suos sancto viro, ne illi posset adesse subsidio. Solam episcopo reliquerunt equam, æstimantes se per hoc ei facere injuriam, si vilem ascenderet equam. Sacerdos, quod solum potuit, periclitanti famulo orando adfuit : Omnipotens oranti episcopo non abfuit : cujus fide et oratione ille, qui in articulo mortis jacebat, mirabiliter evasit. Nutu enim ejus, cui omnis natura servit, undique miliario uno longe a jacente pistore æstum maris retinuit, et puerum innocenter morti oppositum contingere timuit. Præsul ergo pro sui odio vexatum sine mora adiens pistorem, invenit eum incolumem, secumque reduxit alacrem.

CAPUT XX.

Pontifex Maclovius, qui ante Deum et homines sine querela justitiam tenere volebat, pusillos Christi adeo ab impiis scandalizari gravatus quam dici possit ferebat. Pro illis etiam sacrilegis, tam acuto avaritiæ stimulo instigatis, nimis dolebat, quos apud Deum nulla ignorantiae excusatio absolvebat, quos videntes et volentes cupiditas in præceps trahebat. Inde enim nequam et lividum invidia oculus habebant, unde patres eorum boni fuerant. Patres quippe eorum peccata sua, eleemosynas faciendo, redemerant : isti, eleemosynis derogando, peccata sua cummulaverant. Ille doctus in patientia sua possidere animam suam : « Si, inquit, Dominus meus Jesus fugiendo declinavit Judæorum perfidiam, cur ego homunculus non devitem cedendo istorum malitiam? Ecce quia isti ut vulpes foveas dolositatis, et ut volucres habent nidos vanitatis, et nos cum Filio hominis non habemus, ubi caput reclinemus in illis (*Joan. viii et xii*) ; » cedamus, et occasionem peccandi in nos, saltem fugiendo tollamus. Excutiendus est pulvis de pedibus nostris in testimonium illis. Et, quia non sunt hic filii pacis, apud quos pax Christi requiescat, pax nostra ad nos redeat (*Matth. x*). Quando dixit Dominus noster Jesus : « Cum persecuti vos fuerint in civitate ista, fugite in aliam (*ibid.*) ; » prævidit profecto hanc fugiendi occasionem quandoque nobis incutiendam. Agamus itaque, fratres, instanter ; cedamus, quæso, patienter. Ita vir pius execratus illam pessimam generationem, intulit illis meritam maledictionem, quia elongaverant a se benedictionem. Sic Moyses ille mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra (*Num. cxxi*) ; sic Isaias, sic Jeremias, offensi cervicosa ingrati populi duritia, obligaverunt eos devotione pessima, scilicet imprecantes propter eorum impœnitentiam, ne attenderet Deus eorum vota vel sacrificia. Eliseus quippe insultantes sibi pueros maledixit, et maledictionis pœnæ eos addixit (*IV Reg. ii*). Quid de dominorum Domino dicam, qui in ficulnea propter infecunditatem ejus a se maledicta, et arefacta (*Matth. xxi*), devotioni subjecit dignam maledictione Judæorum perfidiam? Hoc exemplo beatus Maclovius maledixit suis, ut traditi satanæ in interitum carnis, animabus tamen eorum reservata

spe salutis, desisterent ab opere iniquitatis; et qui propter duritiam cordis sui thesaurizaverant sibi Dei iram, tandem, emoliti per penitentiam, reconciliarent sibi Dei misericordiam.

CAPUT XXI.

Ergo per scandala impiorum expulsus a suo episcopatu, apparato omnis profectionis comite, collecto quoque fidei monachorum discipulatu, longo navigationis exacto cursu, tandem potitus Aquitaniæ regionis portu, et deveniens ad partes Santonicæ urbis, primo omnium interrogandum esse putavit, si illis in locis vigeret ritus Christianitatis. Responsum est ei id, quo nihil potuit audire gratius, passim ibi fervere religionem Christiani cultus. Perrexit quære qui ibi episcopali præsideret cathedræ, et læta audivitaure Leontium (968) ecclesiasticæ provisioni superintendere, virum divinæ sapientiæ et humanæ scientiæ præditum dignitate. Ipse exultans, quod arriderent sibi prima optatæ prosperitatis auspicia, spem concipit ex rerum convenientia, quod de cætero omnia sibi cedere debeant ex sententia. Electos itaque ex suis legatos fidenter ad episcopum dirigit, causam suæ peregrinationis ex ordine digerit, locum sibi ad habitandum ab eo concedi humiliter expetit. Plenus ille spiritu prophetico, gaudebat animo se divinitus visitari, procurato fraternæ societatis solatio. Exertaque hilariter manu liberalitatis suæ, tribuit ei locum habitationis congruæ, secundum Apostoli præceptum (*II Cor. viii*), paratus ex sua copia illius inopiam supplere. Populares quoque delectati odore ejus bonæ conversationis, ei suisque adminiculabantur multis donariis, volentes etiam ipsi participari fructibus alieni laboris

CAPUT XXII.

Agebatur namque non casu fortuito, sed dispensativo Divinitatis consilio, ut quo latius diversis in locis diffamabatur tanti viri peregrinatio, eo diffusius magnificaretur nominis ejus cognitio. Filia comitis, qui pago Santonico principabatur, per patris sui viridarium cum pedissequis suis exercebatur: ubi dum incaute incidit, venenoso occulti serpentis ictu vulnerata ingemuit, et magnam cunctis ejulandi occasionem dedit. Pater inconsolabiliter lugebat, mater materno dolori temperare nesciebat, quæ vitam filix inter spem et metum fluctuare videbat. Omnis familia lamentabatur, tota civitas ferali justitio affliciebatur. Tandem hoc solum dolor admisit consilium, ut quia nihil humanum poterat valere auxilium, a beato Maclovio divinum quæreretur solatium. Uti consultum est, ita et factum est. Ad pedes Maclovii ventum est, et votum fideliter petentium frustratum non est. Episcopus ad orationis subsidium confugit, aquam exorcizatam benedixit: ex ea folium hederæ perfudit, folium loco vulneris superposuit. Contra vim sacræ benedictionis non potuit subsistere vis venenosæ pestis. Videres ex

imis visceribus pestiferum virus elici, et ad locum folio hederæ obductum contrahi. Quod stillando in terram guttatim, corpus puellæ reddidit illæsum. Ita meritis Maclovii redintegrata est puellæ sospitas, aucta est parentibus jucunditas, cunctos videntes et audientes confortavit in fide Christi miraculi novitas. Pater non ingratus beneficio, villam suæ proprietatis delegavit Dei famulo, ut haberet unde tribueret necessitatem patientibus pro Christo.

CAPUT XXIII.

Venerabilis Leontius videns beatum Maclovium meritis et virtutibus glorificari, coepit animo secum non modice lætari, quod divina pietas eum tanto et tali hospite voluerit consolari. Unde suam diocesium lustraturus, eum ut secum pergeret, obnoxius coegit precibus. Venerunt itaque ad villam, quam antiquitas appellavit Bream, geminis ecclesiis in honorem Dei nobiliter insignitam. Leontius, ut Maclovium arctius applicaret sibi, unam earum attribuit ejus habitationi, alteram retinuit suo juri. Quod quantum Deo placuerit, ex eo satis apparuit, quod præsentî miraculo ibidem eos Dominus lætificavit. Illucescente die cum lavari vellet episcopus, puer familiaris ad hauriendam aquam cucurrit ociosus. Qui dum incaute haurit, elapso pede, in puteum corruit, et aquarum mole oppressus interiit. Exortus est subito clamor et gemitus; fit undique frequens populi concursus. Accurrit pater lugubris, non moratur adesse mater miserabilis, inculca facie et nudato corpore, sparsisque capillis compassionem incutiens universis Movet cunctos, et maxime parentes, flos ætatis delectabilis: erat quippe puer jam duodenis. Auget tumultum concurrentium frequentia innumerabilis: erat enim puer parentelæ nobilis. Leontius corde premens dolorem, et in Domino retinens spem et bonam fidem, jussit deferri glebam defuncti in templum, quod destinaverat ad sancti Maclovii partem. Usque ad auroram sequentis diei, parentes circa corpus excubias celebrant ritu solemnî. At servi Dei pernoctantes in oratione non diffidebant de ejus bonitate. Mane facta, sanctus Maclovius omnes eliminat a templo, duos tantum monachos retinens secum, cum quibus familiaris interpellaret Dominum. Cum his ergo septies flexis genibus, oravit ad Deum quam potuit affectuosius donec sensit animam innocentis pueri refundi membrî rigentibus. Assurgente puero, et astante ad testimonium miraculi, quid alacritatis habuerint episcopi, quid stuporis passi sint astantes populi, quas grates omnes una voce reddiderint Omnipotenti, superfluum est inculcare sermone multiplici. Miraculum enim quod, pro commendanda famuli sui sanctitate monstraverat Divinitas, latius diffamabat resuscitati pueri nobilitas, et gratius accipiebat affectuosa parentum charitas. O virum prædicabilem per omnia! O sanctum sanctis conferendum in miraculorum magnificentia! qui et ipse

(968) Leontius, Burdegalensis episcopus. De hoc Venant. Fortunat. carm., lib. i et iv novæ edit.

exemplo Jesu Domini sui tres suscitavit mortuos, A
in Trinitatis invocatione efficacissima. utilem severitatis benevolentiam, ut per hanc necessitatem saltem inviti traherentur ad penitentiam. Britanni denique compotes voti sui effecti, tam princeps et optimates regni, quam clerus et episcopi in unum conjuncti, felicem virum posebant cernui, ut reliquum vitæ suæ dignaretur secum agere, ut per ejus convictum Dei gratiam mererentur acquirere. Ille hoc fieri posse abnuvit, et simul impossibilitatis suæ causam eis humiliter aperuit, et vocationis suæ tempus sibi impendere prædixit, et hoc apud Santonas sibi esse a Deo determinatum, ex verbis angeli se didicisse dixit. Britanni fientes et timentes adhuc cœlestis iræ vestigia restare, qui nec in vita, nec in morte digni essent talem patronum habere, cum gaudio pacis et dilectionis eum prosecuti, vix tandem passi sunt ab eo separari.

CAPUT XXIV.

Nec illud subtraham de tantarum virtutum catalogo, quod adhuc gestum est in pago Santonico. Mulier quædam, nomine Bona, quæ vitam suam laudabiliter agebat in viduitatis continentia, annis quatuordecim fuerat cæcitate obruta. Quæ obtutibus sancti viri fideliter præsentata, luci pristinae est redita.

CAPUT XXV.

Porro homines illi, qui in Britannia viram Dei exacerbaverunt, et improbitate obstinationis suæ se, terramque suam, ab eo maledici pertulerunt, maledictionis vindictam effugere non potuerunt. Terra enim in opere impiorum maledicta, (tam in frugibus, quam in pomis omnium generum, sterilis et infructuosa est reddita. Habitatores vero ejus mille modis morborum devorati, alii membrorum debilitate cœperunt contrahi, alii lepra squalebant, alii visu privari dolebant: isti oris officio se destitui, alii se auditu plangebant diminui. Nec aliquis erat omnium, qui cœlestis vindictæ effugeret iudicium. Tandem per culpæ vindictam cognoscentes sero culpam suam, nec volentes, nec valentes ultra sufferre maledictionis et ultionis molestiam, communicato consilio deliberaverunt a sancto viro humiliter implorare veniam. Missa itaque ad eum legatione, poscunt cum cordis contritione ut absolvantur ab illa maledictione, spondentes, si eos dignaretur sua reversione, deinceps se ei obtemperaturos sine aliqua contradictione. Amator pietatis et misericordiæ Maclovius, ubi pœnitentiam patriotarum accepit, summam consilii ad Leontium venerabilem detulit: Leontius hanc ad ipsum Deum referendum censuit. Uterque, indicto sibi triduo jejunio, exorant sibi revelari a Domino quid super hoc sibi esset opus facto. Inter orandum angelus Domini Maclovio adstitit, eique ex ore Dei hæc suggessit: Oportet, o amice Dei, Britanniam revisere, omnem maledictionem auferre, homines salutifera benedictione sanare, terræ ubertatem restituere. Deinceps debes Santonas repetere, quia illic habes propediam obire. Sanctus itaque vir secundum angelicam revelationem repatriavit, terram hominesque sua benedictione sanctificavit, Deoque largitori omnium bonorum eos orando commendavit. Sicque omnis terra repleta est dapsilli ubertate per ejus benedictionem, quæ antea damnata fuerat per ejus maledictionem. Ita factum est omnibus palam, quod pontifex pius hanc maledictionem non intulit per aliquam malevolentiam intemperantiam, imo per

CAPUT XXVI.

Igitur Santonas regressus, et noctu et interdium ob sui custodiam eo laborabat vigilantius, quo Dominum in proximo esse didicerat certius, ut, quacunque hora veniret, vigilans et paratus pulsanti aperiret. Qui enim tam longo ætatis tempore bonum certamen certaverat, et tandem cursum consummaverat, de religione coronam justitiæ reposcebat, quam sibi justus iudex reposuerat. Reddidit ergo terræ quod erat suum: cœli cum tripudio sanctorum ejus exceperunt spiritum. Recepturus mercedem laborum, deductus est in via mirabili manibus angelorum. Qui enim in terris angelicam vitam duxerat, modo in cœlis eis convivendo æternaliter exultat. Vixit centum triginta annis, obiit xviii Kalendas Septembris.

CAPUT XXVII.

Leontius episcopus gaudens super thesauro sibi cœlitus destinato, et posteris suis æternaliter profuturo, decrevit eum glorificare honorifico sepeliendi officio: constructaque nova ecclesia, corpus ejus, ut Spiritus sancti organum, in illa sepelivit cum decenti reverentia. Nec potuit abscondi in terra, cui meriti modo esset in cœlis. Eodem enim die quo in mausoleo positus est, duobus cæcis visus redditus est, energumenus a dæmonis infestatione liberatus est. Die post humationem tertia, contracto cuidam restituta est medela, mutuo loquela. Postmodum vero meritis sancti Maclovii tantâ Dominus gessit ibidem miracula, quanta nec narrare lingua, nec continere valet membrana. Multiplicibus ac frequentibus sancti hujus intercessionibus subveniat nobis omnipotens Deus, cunctisque ejus præconia celebrantibus: qui vivit et regnat per æterna sæculorum sæcula. Amen.